

בא רָאָה מַה כְּתוּב? (שם) וַיִּבְא
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ
חַם. כִּיּוֹן שְׁפָתוֹב וַיִּבְא יִשְׂרָאֵל
מִצְרַיִם, לֹא יִדְעָנוּ דִּיעֲקֹב גַּר
בְּאֶרֶץ חַם? לְמַה צְרִיף אֶת זֶה?
אֵלָּא, וַיִּבְא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם - זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. וַיַּעֲקֹב גַּר
בְּאֶרֶץ חַם - זֶה יַעֲקֹב. שְׁהַרִי
בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב וּבְנִיּוֹ בְּאַה הַשְׁכִּינָה
לְמִצְרַיִם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
גִּלְגָּל גִּלְגּוּלִים וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף
בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁבֻכּוֹתוֹ הַתְּקַמָּה
הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל
כָּל הָאֶרֶץ.

מַה כְּתוּב? שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ
מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (תהלים קמו) ה'
מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', וְכֵן כְּתוּב
שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ, לְמַה מִּשָּׁל
עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ? אֵלָּא שְׁלַח מֶלֶךְ
- זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. מִשָּׁל
עַמִּים - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא.
שְׁלַח מֶלֶךְ - הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן שְׁלַח
וַיִּתִּירָהוּ. וּמִי הוּא שְׁשָׁלַח לוֹ? זֶה
הַמֶּלֶךְ הַגּוֹאֵל, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל
עַמִּים, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל
הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הוּא מִן
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא.

וַיִּרְצֶהוּ - חֶסֶד וְאֱמוּנָה, וּמִי הוּא?
זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, מִשּׁוּם
שְׁאִין מִי שְׁאוֹסֵר וּפּוֹתַח, רַק
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁכְּתוּב (איוב
יב) יִסְגֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח,
וְכְּתוּב (שם לד) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי
יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי יִשְׁרַנּוּ
וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יִחַד, שְׁהַרִי
הַכֹּל בּוֹ, וְכְּתוּב (דניאל ד) וְכִרְצוֹנוֹ
עוֹשֶׂה בְּצִבָּא הַשָּׁמַיִם וְדִירֵי
הָאֶרֶץ, וְאִין מִי שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ מַה עָשִׂיתָ. וּמִשּׁוּם כִּף
כְּתוּב וַיִּרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מַה זֶה וַיִּרְצֶהוּ? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(איוב לב) יַעֲתֵר אֶל אֱלֹהֵי וַיִּרְצֶהוּ.
כְּמוֹ כֵן וַיִּרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר, וְאַחַר

תָּא חֲזִי, מַה כְּתוּב, וַיִּבְא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חַם, כִּיּוֹן דְּכְתוּב וַיִּבְא
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, לֹא יִדְעָנוּ דִּיעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ
חַם, אֲמַאי אֲצִטְרִיף דָּא. אֵלָּא וַיִּבְא יִשְׂרָאֵל
מִצְרַיִם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. וַיַּעֲקֹב גַּר
בְּאֶרֶץ חַם, דָּא יַעֲקֹב, דְּהָא בְּגִינְיָה דִּיעֲקֹב
וּבְנִיּוֹ, אֶתְתַּ שְׁכִינְתָּא לְמִצְרַיִם. וְקְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא גִּלְגָּל גִּלְגּוּלִין, (דף קצח ע"א) וְאַחִית לִיָּה
לְיוֹסֵף בְּקִדְמִיתָא. דְּבִזְכוּתִּיהָ אֶתְקַיִים בְּרִית
בְּהַדְרָה, וְשְׁלִטָּה עַל כָּל אֶרֶעָא.

מַה כְּתוּב, שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים
וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב, (תהלים
קמו) י' מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', (והא) וְהִכָּא כְּתוּב,
שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ, אֲמַאי מוֹשֵׁל עַמִּים
וַיִּפְתַּחְהוּ. אֵלָּא, שְׁלַח מֶלֶךְ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא. מוֹשֵׁל עַמִּים, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא.
שְׁלַח מֶלֶךְ, מֶלֶךְ עֲלָאָה שְׁלַח וַיִּתִּירָהוּ, וּמֵאֵן
אִיהוּ דְשָׁלַח לִיָּה, דָּא מֶלֶךְ הַגּוֹאֵל, דְּאִיהוּ
מוֹשֵׁל עַמִּים, דְּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַל תַּתְּאִי. וְכֵלָּא
מַעַם קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אִיהוּ.

וַיִּרְצֶהוּ חֶסֶד וְאֱמוּנָה, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא. בְּגִין דְּהָא לִית מֵאֵן
דְּאֲסִיר וּפְתַח, בַּר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּכְתוּב,
(איוב יב) יִסְגֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח. וְכְּתוּב, (איוב
לד) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי
יִשְׁרַנּוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יִחַד, דְּהָא כֵּלָּא
בִּיָּה. וְכְּתוּב, (דניאל ד) וְכִמְצַבִּיָּה עֶבֶד בְּחִיל
שְׁמִיא וְדִירֵי אֶרֶעָא וְלֹא אִיתִי דִּי יִמְחִי בִּידֵיהָ
וַיֹּאמֶר לִיָּה מַה עֲבַדְתָּ. וּבְגִין כִּף כְּתוּב,
וַיִּרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מַאי וַיִּרְצֶהוּ. כְּמַה דְּאֶתְּ אָמַר, (איוב לב) יַעֲתֵר
אֶל אֱלֹהֵי וַיִּרְצֶהוּ. כְּגוֹנוֹנָא דָּא וַיִּרְצֶהוּ
מִן הַבּוֹר, וְלִבְתֵּר וַיִּבְא אֶל פְּרַעָה. דְּבַר אַחַר

כף ויבא אל פרעה. דבר אחר ויריצהו, שהמשיך עליו חוט של חסד לתת לו חן לפני פרעה. אלהים יענה את שלום פרעה, כדי להקדים לו שלום ולפתח בשלום.

רבי אבא אמר, בא ראה, באותו פרעה הרשע, שהוא אמר (שמות ד) לא ידעתי את ה', ופרעה היה חכם מכל מכשפיו, אלא ודאי השם של אלהים היה יודע, שהרי כתוב הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו. ומשום שמשא לא בא אליו אלא בשם של ה', ולא בשם של אלהים, וזה היה קשה לפניו מן הכל, שהוא היה יודע שהרי השם של אלהים שולט בארץ, ובשם של ה' לא היה יודע, ועל פן קשה לפניו השם הזה.

וזהו שכתוב (שם ט) ויחזק ה' את לב פרעה. שדבר זה היה מחזק את לבו ומקשה אותו, ועל פן משה לא הודיע לו דבר של שם אחר, אלא השם של ה' לבדו, ופרשוהו.

פתח ואמר, (תהלים קיג) מי כה אלהינו המגביהי לשבת וגו'. מי כה אלהינו המגביהי לשבת - שהתעלה מעל פסא כבודו, ועל פסא כבודו למעלה ולא התגלה למטה. בשעה שאין נמצאים צדיקים בעולם, הרי הוא מסתלק מהם ולא מתגלה להם. המשפילי לראות - בשעה שהצדיקים הם נמצאים בעולם, הקדוש ברוך הוא יורד בדרגותיו פנגד התחתונים להשגיח על העולם, להיטיב להם.

שהרי פשאין נמצאים הצדיקים בעולם, הוא מסתלק ומסתיר מהם פנים ולא משגיח עליהם, משום שהצדיקים הם היסוד והקיום של העולם, שכתוב (משלי

ויריצהו, דאמשיך עליה חוטא דחסד, למיהב ליה חנא קמיה דפרעה. (מה כתיב), אלהים יענה את שלום פרעה, בגין לאקדמא ליה שלום ולמפתח בשלום.

רבי אבא אמר, תא חזי, בההוא רשע דפרעה. דאיהו אמר, (שמות ה) לא ידעתי את יי, ופרעה חכים הוה מכל חרשוי. אלא ודאי שמא דאלהים הוה ידע, דהא כתיב, הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו. ובגין דמשה לא אתא לגביה אלא בשמא דיי ולא בשמא דאלהים. ודא הוה קשיא קמיה מפלא, דאיהו הוה ידע דהא שמא דאלהים שליט בארעא. ובשמא דיי לא הוה ידע, ועל דא קשיא קמיה שמא דא.

ודא הוא דכתיב (שמות ט) ויחזק יי את לב פרעה, דמלה דא הוה אתקיף לביה, ואקשי ליה. ועל דא משה לא אודע ליה מלה דשמא אחרא, אלא שמא דיי בלחודוי, ואוקמוהו.

פתח ואמר, (תהלים קיג) מי כיי אלהינו המגביהי לשבת וגו'. מי כיי אלהינו המגביהי לשבת, דאסתלק מעל פרסי יקריה, (ס"א על פרסי יקריה לעילא) ולא אתגלי לתתא. בשעתא דלא אשתפחו זפאין בעלמא, הא איהו אסתלק מנייהו, ולא אתגלי להו. המשפילי לראות, בשעתא דאינון זפאין אשתפחו בעלמא. קדשא בריך הוא נחית בדרגוי לקבלהון דתתאי, לאשגחא על עלמא, לאוטבא להו.

דהא פד זפאין לא אשתפחו בעלמא, איהו אסתלק, ואסתיר אנפין מנייהו, ולא אשגח עלייהו. בגין דצדיקייא אינון יסודא וקיומא